

EUROPAPARLAMENTET

1999

2004

Plenarhandling

SLUTLIG VERSION
A5-0375/2001

26 oktober 2001

BETÄNKANDE

om kommissionens meddelande "Nya europeiska arbetsmarknader, öppna och tillgängliga för alla"
(KOM(2001) 116 – C5-0188/2001 – 2001/2084(COS))

Utskottet för sysselsättning och socialfrågor

Föredragande: Mauro Nobilia

INNEHÅLL

	Sida
PROTOKOLLSIDA	4
FÖRSLAG TILL RESOLUTION.....	5
MOTIVERING	11
YTTRANDE FRÅN UTSKOTTET FÖR KULTUR, UNGDOMSFRÅGOR, UTBILDNING, MEDIER OCH IDROTT	14

PROTOKOLLSIDA

Med en skrivelse av den 2 mars 2001 förelade kommissionen parlamentet kommissionens meddelande Nya europeiska arbetsmarknader, öppna och tillgängliga för alla (KOM(2001) 116 – 2001/2084(COS)).

Vid plenarsammanträdet den 14 maj 2001 tillkännagav talmannen att detta meddelande hänvisats till utskottet för sysselsättning och socialfrågor, som utsetts till ansvarigt utskott, och till utskottet för kultur, ungdomsfrågor, utbildning, medier och idrott, utskottet för industrifrågor, utrikeshandel, forskning och energi och utskottet för rättsliga frågor och den inre marknaden, som utsetts till rådgivande utskott (C5-0188/2001).

Vid utskottssammanträdet den 15 mars 2001 hade utskottet för sysselsättning och socialfrågor utsett Mauro Nobilia till föredragande.

Vid plenarsammanträdet den 3 juli 2001 beslutade parlamentet att samråda med Ekonomiska och sociala kommittén i enlighet med artikel 52 i arbetsordningen.

Vid utskottssammanträdena den 21 juni, 11 september och 8-9 oktober 2001 behandlade utskottet kommissionens meddelande och förslaget till betänkande.

Vid det sistnämnda sammanträdet godkände utskottet enhälligt förslaget till resolution.

Följande var närvarande vid omröstningen: Michel Rocard (ordförande), Winfried Menrad och José Ribeiro e Castro (vice ordförande), Mauro Nobilia (föredragande), Jan Andersson, María Antonia Avilés Perea, Regina Bastos, Theodorus J.J. Bouwman (suppleant för Ian Stewart Hudghton), André Brie (suppleant för Sylviane H. Ainardi), Philip Bushill-Matthews, Gunilla Carlsson (suppleant för Rodi Kratsa-Tsagaropoulou), Luciano Caveri, Alejandro Cercas, Luigi Cocilovo, Harald Ettl, Jillian Evans, Carlo Fatuzzo, Ilda Figueiredo, Hélène Flautre, Fiorella Ghilardotti, Marie-Hélène Gillig, Anne-Karin Glase, Richard Howitt (suppleant för Elisa Maria Damião), Stephen Hughes, Anne Elisabet Jensen (suppleant för Daniel Ducarme), Ioannis Koukiadis, Jean Lambert, Elizabeth Lynne, Toine Manders (suppleant för Luciana Sbarbati), Thomas Mann, Mario Mantovani, Manuel Medina Ortega (suppleant för Proinsias De Rossa), Claude Moraes, Manuel Pérez Álvarez, Bartho Pronk, Tokia Saïfi, Herman Schmid, Miet Smet, Helle Thorning-Schmidt, Ieke van den Burg, Anne E.M. Van Lancker, Barbara Weiler och Sabine Zissener (suppleant för Raffaele Lombardo).

Yttrandet från utskottet för kultur, ungdomsfrågor, utbildning, medier och idrott återges i detta betänkande. Utskottet för industrifrågor, utrikeshandel, forskning och energi och utskottet för rättsliga frågor och den inre marknaden beslutade den 11 och 24 april 2001 att inte avge något yttrande.

Betänkandet ingavs den 26 oktober 2001.

Fristen för ändringsförslag till detta betänkande kommer att anges i förslaget till föredragningslista för den sammanträdesperiod vid vilken betänkandet skall behandlas.

FÖRSLAG TILL RESOLUTION

Europaparlamentets resolution om kommissionens meddelande Nya europeiska arbetsmarknader, öppna och tillgängliga för alla (KOM(2001) 116 – C5-0188/2001 – 2001/2084(COS))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av kommissionens meddelande (KOM(2001) 116 – C5-0188/2001),
 - med beaktande av kommissionens meddelande om verksamhetsrapporten om Eures för 1998-1999 "Mot en integrerad europeisk arbetsmarknad: Eures bidrag" (KOM(2000) 607),
 - med beaktande av sin resolution av den 31 maj 2001 om verksamhetsrapporten om Eures för 1998-1999¹,
 - med beaktande av kommissionens meddelande "Agera lokalt för sysselsättningen. En lokal dimension i den europeiska sysselsättningsstrategin" (KOM(2000) 196),
 - med beaktande av sin resolution av den 30 november 2000 om detta meddelande (A5-0341/2000)²,
 - med beaktande av kommissionens meddelande om en handlingsplan för fri rörlighet för arbetstagare (KOM(1997) 586),
 - med beaktande av sin resolution av den 16 juli 1998 om detta meddelande³,
 - med beaktande av slutsatserna från Europeiska rådet i Lissabon den 23-24 mars 2000 och Europeiska rådet i Stockholm den 23-24 mars 2001,
 - med beaktande av artiklarna 39 och 40 i EG-fördraget,
 - med beaktande av yttrandet från Ekonomiska och sociala kommittén⁴,
 - med beaktande av artikel 47.1 i arbetsordningen,
 - med beaktande av betänkandet från utskottet för sysselsättning och socialfrågor och yttrandet från utskottet för kultur, ungdomsfrågor, utbildning, medier och idrott (A5-0375/2001), och av följande skäl:
- A. Den fria rörligheten för personer är en grundläggande rättighet för Europeiska unionens medborgare, och den tas upp som en individuell rättighet i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, men har ännu inte genomförts fullt ut.

¹ Ännu ej offentliggjord i EGT.

² EGT C 228, 13.8.2001, s. 16-128.

³ EGT C 292, 21.9.1998, s. 106-145.

⁴ ESK 1125/2001.

- B. Den fria rörligheten för personer är en förutsättning för inrättandet av en europeisk arbetsmarknad, särskilt med tanke på gränsarbetare och nästa utvidgning.
- C. Enligt kommissionens meddelande omfattar EU-medborgarnas rörlighet inom unionen mindre än 0,4 procent av den bofasta befolkningen. Av dessa personer återvänder 0,2 procent till sitt ursprungsland.
- D. Konceptet rörlighet i Europa och själva migrationen kan emellertid inte alls jämföras med rörligheten i USA, eftersom språken, situationen och framför allt kulturerna är olika.
- E. Allmänt sett erbjuder den fria rörligheten för mänskliga resurser mellan medlemsstaterna dock större möjligheter både för arbetsgivare och arbetstagare, förutsatt att det finns bestämmelser om rättigheter i fråga om arbete, lön och social trygghet som i enlighet med principerna i den välkomna stadgan om de grundläggande rättigheterna åtminstone i princip erkänns överallt i gemenskapen. Syftet är således att undvika att arbetstagarna förfördelas, oavsett om de innehar sedvanliga eller atypiska anställningar.
- F. Detta gäller i synnerhet med tanke på den förestående utvidgningen av unionen, såväl med tanke på dem som migrerar från de nuvarande central- och östeuropeiska länderna, vilka står i tur att bli medlemsstater, och dem som kommer att migrera till de nuvarande central- och östeuropeiska länderna, i synnerhet från angränsande tredje länder.
- G. Bestämmelserna om mobilitet för mänskliga resurser inom unionens enskilda stater och även inom regionerna i en och samma stat är alltför utvecklade för att kunna möjliggöra det som kommissionen definierar som "virtuell rörlighet".
- H. Det finns således fortfarande stora hinder för den fria rörligheten för arbetstagare: till att börja med är det hinder för tillgång till och öppenhet i fråga om ekonomiska och sociala uppgifter. Därtill kommer språkliga, kulturella och utbildningsmässiga hinder samt hinder för erkännandet av utbildning och kompetens då en person flyttar till en annan stat än ursprungslandet.
- I. Kommissionen har redan analyserat hindren ett antal gånger, bl.a. i handlingsplanen från 1997 (rapport från högnivågruppen under översyn av Simone Veil), som låg till grund för rapporten från februari 2001 om hinder för gränsöverskridande rörlighet.
- J. Syftet kan inte vara att endast främja en större rörlighet för vissa högutbildade arbetstagare i kategorier som det råder brist på utan måste vara att undanröja hindren för fri rörlighet för alla skikt och sektorer av arbetsmarknaden.
- K. Besluten från Europeiska rådet i Lissabon (mars 2000), som stärktes genom den plan som lades fram vid Europeiska rådet i Stockholm (mars 2001) för att avskaffa samtliga hinder för arbetskraftens rörlighet i Europeiska unionen senast 2005, kräver ett nytt initiativ till stöd för rörlighet från kommissionens sida.
- L. Kommissionens insatser för mobilitet bör således syfta till att förbättra situationen för rörliga arbetstagare, men också öka antalet rörliga arbetstagare märkbart. Valet att flytta borde enbart bero på att den berörda personen verkligen vill det och bör inte leda till negativa följder om han eller hon skulle välja att inte flytta utan stanna i ursprungslandet.

- M. Att man uppmuntrar till rörlighet får inte äventyra utvecklingen i mindre gynnade regioner på grund av eventuella konsekvenser av så kallad forskarflykt, som ytterligare kan öka obalansen mellan regionerna i Europeiska unionen och hota gemenskapens mål att minska skillnaderna mellan de olika regionernas utvecklingsnivåer enligt artikel 158 i EG-fördraget.
- N. Att man uppmuntrar till rörlighet kan till sist bidra till kampen mot arbetslöshet och mildra kompetensunderskottet inom vissa sektorer samtidigt som initiativen till stöd för sysselsättning på lokal, regional eller nationell nivå integreras och kompletteras (utan att dock någonsin ersättas).
- O. Behovet av att främja mobilitet bör beaktas aktivt i samband med all lagstiftning, särskilt i fråga om arbets- och socialrätt.
- P. Att förbättra medborgarnas kunskaper i andra gemenskapsspråk än deras modersmål är ett oundgängligt steg på vägen mot en mer integrerad europeisk arbetsmarknad.
- Q. Det faktum att EU:s befolkning blir allt äldre gör att rörligheten måste omfatta alla åldersgrupper.
- R. Om EU skall kunna bli ”världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi, med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt med fler och bättre arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning” måste fler européer skaffa sig kompetens inom ny informations- och kommunikationsteknik.
- S. Ett utbyte av information om framgångsrika metoder skulle bidra till att förbättra utbildningssystemen i medlemsstaterna.
- T. Vissa av hindren för arbetstagarnas fria rörlighet härrör från brister i medlemsstaternas tillämpning av gemenskapslagstiftningen, något som tydligt framgår av många av de framställningar som parlamentet har erhållit.
- U. EU-institutionerna borde själva föregå med gott exempel när det gäller att undanröja hindren för rörlighet över nationsgränserna.
1. Parlamentet välkomnar kommissionens nya initiativ till stöd för rörlighet; betonar emellertid att den handlingsplan från 1997 som nämns ovan hade samma syfte men endast delvis genomfördes; uttrycker sin förhoppning om att detta initiativ skall nå utöver fastställandet av hinder och leda till en handlingsplan med tydliga målsättningar som får konkreta och tydligare följder för medborgarna,
 2. uppmanar kommissionen dels att utarbeta sammanfattningar av den gällande gemenskapslagstiftningen på områdena fri rörlighet, uppehållsrätt och ömsesidigt erkännande av akademiska examina och andra bevis om yrkesbehörighet, dels att genom sin informationskampanj se till att så många som möjligt får ta del av dessa sammanfattningar,
 3. uppmanar kommissionen att i god tid före rådets vårmöte 2002 lägga fram en sådan handlingsplan tillsammans med nödvändiga förslag till rättsakter om erkännande av utbildningar och kvalifikationer och möjligheten att överföra rättigheter i fråga om social

trygghet, i synnerhet tilläggspensioner, eftersom dessa brister har identifierats för flera år sedan,

4. uppmanar kommissionen att på ett mer kraftfullt sätt säkerställa efterlevnaden av de befintliga gemenskapsreglerna om ömsesidigt erkännande av behörighetsbevis, nämligen genom att snabbare väcka talan i förstainstansrätten och domstolen i fall där de offentliga myndigheterna i medlemsstaterna upprepade gånger bryter mot dessa regler,
5. välkomnar rådets handlingsplan för rörlighet, som innehåller förslag om att avlägsna hinder för rörlighet, och att rådet har för avsikt att prioritera den,
6. välkomnar kommissionens avsikt att lägga fram förslag med syftet att skapa ett mer överblickbart system för ömsesidigt erkännande av akademiska examina och andra bevis om yrkesbehörighet,
7. uppmanar kommissionen att lägga fram sina förslag till ”ytterligare ett antal politiska initiativ och rekommendationer” i form av en eller flera rekommendationer snarare än i form av en handlingsplan-,
8. uttrycker sin förhoppning om att medlemsstaterna enas om "skattepaketet" före slutet av 2002, i enlighet med slutsatserna från Europeiska rådet i Feira och Nice samt Stockholm, samt att undanröja nackdelarna i skattehänseende för gränsarbetare,
9. uppmanar rådet att fatta beslut så snart som möjligt om det mandat som gavs vid Europeiska rådets möte i Stockholm för att fastslå kriterier avseende moderniseringen av förordning nr 1408/71 om samordningen av systemen för social trygghet i syfte att göra det möjligt för rådet och Europaparlamentet att påskynda dess slutgiltiga antagande och även att inkludera tredjelandsmedborgare senast 2002,
10. noterar att man inrättat en arbetsgrupp för kompetens och rörlighet; begär att regelbundet bli underrättad om gruppens arbete; uppmanar dessutom kommissionen att översända parlamentet den handlingsplan som den planerar att lägga fram vid rådets vårmöte 2002, för att parlamentet skall ha tillfälle att yttra sig före rådet,
11. begär att kommissionen ger arbetsgruppen för kompetens och rörlighet i uppdrag att undersöka följderna av den nya informationstekniken och moderniseringen av arbetets organisation, som möjliggör distansarbete inom företag; begär även mer specifika idéer för att främja mobilitet för äldre, handikappade och andra missgynnade grupper,
12. uppmanar kommissionen att ge arbetsgruppen, som inrättats för att undersöka de nya europeiska arbetsmarknadernas drivkrafter och utmärkande drag, i uppdrag att lägga fram ett antal politiska initiativ för att garantera att dessa marknader är öppna för alla,
13. uppmanar dessutom kommissionen att skyndsamt lägga fram en ingående kvalitativ studie om möjliga snedvridningar på arbetsmarknaden till följd av en stor ökning av arbetskraftsmigration som framför allt uppträder och kan förväntas i vissa regioner (särskilt gränsregioner) och vissa sektorer (sektorer med hög rörlighet såsom bygg- och transportsektorn); anser att en sådan studie inte endast kan begränsas till vad som händer inom ramen för lagliga former av fri rörlighet av arbetstagare utan måste även gå in på former av fri rörlighet av tjänster och etablering (särskilt av egenföretagare som knappast

är självständiga och oberoende), former av underentreprenader och personaluthyrning över gränserna, samt illegalt svartarbete, som är ett allvarligt hinder för en fullvärdig behandling av migrerande arbetstagare eller gränsarbetare,

14. gör kommissionen uppmärksam på att det är lämpligt att medlemsstaternas nationella handlingsplaner för sysselsättning innehåller prognoser om och konkret stöd för arbetskraftens rörlighet inom en enskild stat och inom regioner i en och samma stat genom att de regionala och lokala myndigheterna i högre utsträckning görs mer delaktiga i utformningen av de nationella handlingsplanerna,
15. betonar dessutom att kommissionen bör inleda en förnyad dialog med arbetsmarknadens parter i gemenskapen och kandidatländerna och fastställa om det vore möjligt att lägga grunden till gemensamma bestämmelser om arbetsrätt, lönepolitik och social trygghet trots att dessa ännu ligger i sin linda, för att på grundval av detta formulera gemensamma målsättningar, definitioner och miniminormer; anser att det i samband med detta även vore lämpligt att på nytt studera idén om en slags ”européisk arbetstagarstadga”, ett parallellt europeiskt system för arbetsrätt och socialt skydd som skulle kunna utgöra ett enkelt och rättvist alternativ, vid sidan av existerande nationella system och bestämmelser, för arbetstagare som permanent är mycket rörliga, till exempel gränsarbetare eller personer som ofta posteras i andra länder,
16. uppmanar kommissionen, efter det att arbetsmarknadens parter inom ramen för den sociala dialogen inte lyckats komma fram till en överenskommelse inom överenskommen tid, att skyndsamt lägga fram förslag till rättsakter avseende personaluthyrning, på grundval av principen att inhyrd personal skall behandlas lika som vanliga anställda i det företag som hyr in personal; anser att ett direktiv om personaluthyrning, på samma sätt som direktiven om deltidarbete och tillfälliga anställningar, är av stor vikt för att kunna genomföra enhetliga förutsättningar inom Europeiska unionen när det gäller de så kallade atypiska arbetsförhållandena,
17. uppmanar rådet och kommissionen att före rådets vårmöte 2002 få möjlighet att utvärdera den aviserade rapporten och det detaljerade handlingsprogrammet om målen för systemen för allmän och yrkesinriktad utbildning, med särskild hänsyn tagen till om dessa är tillgängliga för migrerande arbetstagare från tredje land eller personer som flyttar från andra medlemsstater,
18. begär dessutom att rådet och kommissionen före 2002 bedömer de indikatorer som fastställdes av rådet i Stockholm, i syfte att inrätta stödtjänster för barnomsorg och system för familjeomsorg i medlemsstaterna,
19. uppmanar kommissionen att lägga fram ett förslag som står i samklang med det sjätte ramprogrammet för forskning och som bör antas före utgången av juni 2002 inom ramen för medbeslutandeförfarandet med parlamentet, i syfte att skissera en särskild strategi för rörlighet inom det europeiska området för forskningsverksamhet och därvid uppmana medlemsstaterna att utbyta idéer och erfarenheter samt effektivisera forskningen och utvecklingen, bland annat genom ekonomiska incitament och EIB, med särskild hänsyn tagen till de mindre gynnade regionerna i unionen,
20. välkomnar kommissionens förslag om att det europeiska nätverket för arbetsförmedlingar (Eures) skall ses över och uppmanar medlemsstaterna att se till att de organ för

yrkesvägledning som får stöd av dem har förmåga att ge sina klienter råd om karriärmöjligheter i andra medlemsstater,

21. välkomnar tanken om inrättande av en gemensam webbplats om europeisk rörlighet; betonar dock också att den bör integreras med Eures och *e-Schola*; för att näten skall genomföras snabbare bör den även integreras med helt eller delvis likadana system som möjligen finns i medlemsstaterna, så att de regionala och lokala myndigheterna och arbetsförmedlingarna skall ha så stora chanser som möjligt att delta aktivt,
22. uppmanar kommissionen att föreslå för kandidatländerna att delta i detta projekt och därvid eventuellt integrera sin handlingsplan för *e-Europa 2002*,
23. uppmanar slutligen kommissionen - med beaktande av att åtgärderna inom tjänstesektorn blivit allt mer internationella, har stor betydelse på lokal nivå och i hög grad bidrar till att öka både sedvanlig och atypisk sysselsättning - att undersöka om den i samråd med företrädarna för tjänstesektorn skulle kunna införa grundläggande bestämmelser om rättigheterna för aktörerna inom denna sektor i gemenskapen.
24. välkomnar att kommissionen har åtagit sig att lägga fram en handlingsplan för livslångt lärande och kontinuerlig kompetensutveckling,
25. välkomnar kommissionens handlingsplan för *e-lärande*, som är avsedd dels att hjälpa europeiska skolor och andra utbildningsinrättningar att anpassa sig till den nya informations- och kommunikationstekniken, dels att ge fler människor tillgång till den tekniken,
26. välkomnar att rådet har antagit kommissionens rapport "Konkreta framtidsmål för utbildningssystemen" och att medlemsstaterna har åtagit sig att genom "öppen samordning" utbyta information om metoder som visat sig vara framgångsrika när det gäller att reformera utbildningssystem,
27. välkomnar initiativet att inrätta en arbetsgrupp för att genomföra programmen i samband med rekommendationen om rörlighet inom gemenskapen för studerande, praktikanter, unga volontärer samt lärare och handledare,
28. uppmanar de europeiska institutionerna att föregå med gott exempel genom att ändra anställnings- och lönevillkoren för tjänstemän och övriga anställda vid EU-institutionerna så att det exempelvis blir lättare att överföra pensionsrättigheter som förvärvats under tidigare anställningar till gemenskapens pensionssystem,
29. uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och kommissionen.

MOTIVERING

Inledning

I sitt meddelande behandlar kommissionen de bästa sätten för att garantera att de olika arbetsmarknader som bildar den europeiska arbetsmarknaden är öppna och tillgängliga för alla. Kommissionen understryker att detta är viktigt av följande orsaker:

- Trycket från de alltmer integrerade europeiska företagen och arbetstagare som alltmer söker efter enkla lösningar för rekrytering på de europeiska arbetsmarknaderna.
- Effekterna av omfattande strukturförändringar som drivs på av globaliseringen, den tekniska utvecklingen, demografi och sociala strävanden. Dessa visar behov av en ständigt skiftande och samlad kompetens, särskilt i och med utvecklingen av den högproduktiva nya ekonomin och kunskapssamhället. Även i mera framgångsrika regioner uppstår frågor om kompetensbrist och rörlighet.
- Utmaningen att åstadkomma ökad utjämning och större möjligheter för alla EU:s regioner inför ekonomisk och social förändring och integration. Detta är viktigt bland annat med tanke på den relativt långsamma takt med vilken unionen går mot sammanhållning när det gäller sysselsättningsnivån samt effekterna av den förestående utvidgningen.

Dessutom påpekar kommissionen hur drivkrafterna på de europeiska arbetsmarknaderna har förändrats under de senaste tio åren: den europeiska integrationen, däribland införandet av euron, omvandlingen av tjänstesektorn, förändrade behov i fråga om lokalisering och kvalifikationer, utvecklingen av industrins och tjänsternas konkurrenskraft, trycket på omgrupperingar i syfte att uppnå stordriftsfördelar, koncentrerings av industrin och de finansiella tjänsterna till allt färre platser.

Kommissionen hävdar också att inrättandet av äkta europeiska arbetsmarknader genom att hinder av språklig, ekonomisk och social art avskaffas och kostnaderna för anpassning och kompetensbrist minskas märkbart kommer att bidra till att som helhet göra arbetsmarknaderna mer effektiva och minska trycket på dem som inte vill flytta, samtidigt som man erbjuder möjligheter för dem som vill flytta att verkligen göra det.

Kommissionen framhåller således att effekterna av en sådan bredare konkurrens på de nationella, regionala och lokala marknaderna är jämförbar med dem som blir följden av handelskonkurrens, där företagen i samtliga länder anpassar sin produktion till de nya förutsättningarna och möjliggör en ny balans mellan utbud och efterfrågan. Kommissionen är i stort sett av den åsikten att ju mer arbetstillfällena och kompetensen på lokal, regional och nationell nivå utvecklas för att motsvara de nya möjligheter som skapas genom de nya arbetsmarknaderna för hela Europa, desto mindre behov kommer det att bli av att öka den rent fysiska omflyttningen av personer.

Synpunkter

Föredraganden instämmer till fullo i kommissionens synpunkter. Han framhåller emellertid, för att man i praktiken skall kunna genomföra dessa aspekter av kommissionens acceptabla förslag, att man bör lägga till andra som enligt hans mening bidrar till att göra de ekonomiska och sociala förutsättningarna mer enhetliga både när det gäller de minst gynnade regionerna

och arbetstagare generellt.

Han framhåller att följande aspekter bör klargöras:

För det första bör arbetsmarknadsparterna bör göras mer delaktiga, både i centralorganisationer i gemenskapen och länderna i Central- och Östeuropa. Föredraganden avser ett slags organ för samråd i gemenskapen som gör det möjligt att koppla en typ av riktlinjer till de fria förhandlingarna mellan parterna, i överensstämmelse med de socialpolitiska principerna i gemenskapens regelverk och innehållet i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Trots att utgångspunkten är situationer som kan variera betydligt, bör det vara möjligt att så småningom förenhetliga rättigheter och intäkter.

Jämsides med utarbetandet av förslag till rättsakter om erkännandet av kvalifikationer och behörighet anser föredraganden när det gäller överföring av rättigheter på området social trygghet, och inte minst tilläggs pensioner, att det i detta sammanhang är oeftergivligt att enas om "skattepaketet".

Samtidigt som det är attraktivt med minskat skattetryck och mindre hinder i synnerhet på arbetsrättens och den sociala trygghetens område i länderna i Central- och Östeuropa, varierar situationen faktiskt betydligt i de nuvarande medlemsstaterna. Trots att föredraganden verkligen respekterar principerna om subsidiaritet och bärkraftighet, hävdar han att olika försök att mildra de stora ojämlikheterna på skatteområdet måste gå hand i hand med en gemensam strävan efter öppen samordning i andra grundläggande frågor, t.ex. ekonomiska, i synnerhet som euron snart kommer att införas.

Den andra frågan gäller enligt föredraganden att regionala och lokala myndigheter i högre grad bör delta i att utarbeta medlemsstaternas nationella handlingsplaner. Själva principen har redan bekräftats, men någon stor entusiasm verkar inte finnas. Förslag redan lagts fram, bland annat av utskottet för socialfrågor och sysselsättning, om möjligheten att organisera en konferens mellan regioner och städer utöver konferensen mellan stater och regioner.

På så sätt skulle man kunna tillmäta lokala initiativ och möjligheter större betydelse i regionplaneringen samt kanalisera dem bättre och mer effektivt inom ramen för utarbetandet av handlingsplanerna.

Att regionala och lokala myndigheter deltar i högre grad och på ett effektivare sätt är dessutom oeftergivligt för inrättandet av ett europeiskt informationsnät om möjligheter till arbete och sysselsättning. De säkerligen betydelsefulla resultat som Eures hittills har gett har delvis överskuggats av att de centrala organen med ansvar för informationspolitik och -system på sysselsättningsområdet inte alltid har deltagit samstämmigt, och av att regionala och lokala myndigheter har involverats på mycket olika sätt, särskilt när det gäller information om vilka utbildningsmöjligheter som står till förfogande.

En gemensam webbplats om europeisk rörlighet är en mycket välkommen idé som enligt föredragandens uppfattning dock bör genomföras både med hänsyn tagen till en sammankoppling med Eures och (när det gäller utbildningsmöjligheter) e-Schola, samt med andra eventuella system, t.ex. inom ramen för nationella organ som företräder provinser och kommuner.

Den näst sista aspekten rör forskning. Senast i juni nästa år skall det sjätte ramprogrammet

antas. Regionala och lokala myndigheter, i synnerhet i mindre gynnade områden, bör i allt högre grad kunna utnyttja dessa instrument och möjligheter. En annan strävan gäller medlemsstaternas åtagande att rikta forsknings- och utvecklingsinitiativ till mindre gynnade områden, bland annat genom ekonomiska stimulansåtgärder. Motsvarande engagemang bör även visas av EIB.

En särskild strategi för rörlighet inom det europeiska området för forskningsverksamhet till följd av detta skulle kunna berikas ytterligare genom de möjligheter som anges ovan och stödjade initiativ till "virtuell rörlighet".

Den sista synpunkten rör tjänstesektorn, som har en odiskutabel betydelse för en mer djupgående sammanhållning och integration inom denna sektor både internationellt och lokalt och för att aktörerna inom sektorn möjligen skall bli allt mer rörliga. Därför bör det i framtiden skapas en gemensam rättslig grund för dessa yrkesgruppers status och gemensamma rättigheter.

26 juni 2001

YTTRANDE FRÅN UTSKOTTET FÖR KULTUR, UNGDOMSFRÅGOR, UTBILDNING, MEDIER OCH IDROTT

till utskottet för sysselsättning och socialfrågor

över meddelandet från kommissionen till rådet - Nya europeiska arbetsmarknader, öppna och tillgängliga för alla
(KOM(2001) 116 – C5-0188/2001 – 2001/2084(COS))

Föredragande: Maria Martens

ÄRENDETS GÅNG

Vid utskottssammanträdet den 22 mars 2001 utsåg utskottet för kultur, ungdomsfrågor, utbildning, medier och idrott Maria Martens till föredragande.

Vid utskottssammanträdena den 29 maj och 20 juni 2001 behandlade utskottet förslaget till yttrande.

Vid det sistnämnda sammanträdet godkände utskottet enhälligt nedanstående slutsatser.

Följande ledamöter var närvarande vid omröstningen: Giuseppe Gargani (ordförande), Vasco Graça Moura och Ulpu Iivari (vice ordförande), Maria Martens (föredragande), Alexandros Alavanos, Ole Andreasen, Pedro Aparicio Sánchez, Thierry de La Perriere, Raina A. Mercedes Echerer (suppleant för Eurig Wyn), Lucio Manisco, Pietro-Paolo Mennea, Barbara O'Toole, Mónica Ridruejo, Christine de Veyrac, Theresa Zabell och Sabine Zissener.

KORTFATTAD MOTIVERING

BAKGRUND

1. Den fria rörligheten för arbetstagare – rätten för medborgare i en medlemsstat att ta arbete i en annan medlemsstat – var en av de fyra friheter som garanterades i Romfördraget. Innebörden av denna fördragsenliga rättighet preciserades och utvidgades senare genom gemenskapslagstiftning (bland annat en förordning och ett direktiv som antogs 1968) och genom domstolens avgöranden.
2. När den inre marknaden hade slutförts 1992 stod det klart att det trots allt fortfarande fanns betydande hinder för de ekonomiskt aktivas rörlighet. År 1996 tillsatte kommissionen en grupp på hög nivå, med Simone Veil som ordförande, vars uppgift var att studera frågor med anknytning till den fria rörligheten för personer. Gruppens rapport i mars 1997 lades till grund för kommissionens meddelande ”En handlingsplan för fri rörlighet för arbetstagare”.
3. I det meddelande som kommissionen nu har lagt fram tillkännages att en arbetsgrupp för kompetens och rörlighet kommer att tillsättas, vars rapport på motsvarande sätt kommer att läggas till grund för en handlingsplan som skall föreläggas Europeiska rådets möte våren 2002.

KOMMISSIONENS MEDDELANDE

4. Under det gångna decenniet har Europa haft en långsammare ekonomisk tillväxt än USA. Arbetslösheten i EU är ungefär dubbelt så hög som i USA. Sysselsättningsmöjligheterna är dock inte jämnt fördelade: i vissa av EU:s regioner är arbetslösheten oroande hög, medan det i andra råder stor brist på kompetent arbetskraft, vilket hämmar tillväxten i vissa av ekonomins sektorer. Enligt kommissionens meddelande beror detta förhållande delvis på att EU-invanarna är avsevärt mindre benägna att flytta inom och mellan medlemsstater än vad amerikanerna är att flytta inom och mellan delstater; flyttbenägenheten i EU är dessutom mycket lägre bland lågutbildade än bland special- och högutbildade.
5. I meddelandet sägs också att ungefär 1,5 miljoner européer – mindre än 0,4 procent av EU-ländernas medborgare – varje år flyttar till en annan EU-medlemsstat, och att mindre än 2 procent av EU-medborgarna bor i en annan medlemsstat än sin egen. Tre aspekter av rörligheten behöver framhållas:
 - Rörligheten över nationsgränserna är störst i åldersgruppen 16–30 år och allra störst bland dem som är 21–25 år gamla.
 - I de flesta fallen handlar det inte om permanent migration utan i stället antingen om pendling mellan hem och arbete över en nationsgräns (detta gäller omkring 600 000 personer i EU, varav ungefär hälften pendlar mellan två EU-länder och den andra hälften mellan ett EU-land och ett land utanför EU) eller om migration på kort eller medellång sikt (det vill säga ett par år).
 - Rörligheten är mycket större bland högutbildade och specialutbildade arbetstagare och personer i arbetsledande befattningar än bland lågutbildade.

Många av dem som flyttar förefaller vara studerande och nyutexaminerade personer som tillbringar något år utomlands innan de återvänder hem och börjar förvärvsarbete. Om man bortser från gränspendlingen (inräknat veckopendling) är det bara en liten del av dem som flyttar utomlands som är lågutbildade, gifta eller över 30 år gamla.

6. Kommissionen räknar upp följande **typer av hinder för rörlighet**:

Sociala, kulturella och språkliga hinder, till exempel bristande språkkunskaper, problem för en medföljande partner att hitta ett lämpligt arbete och problem med att flytta barn från ett utbildningssystem till ett annat.

Ekonomiska hinder (pensioner, skatte- och förmånssystem, överföring av förvärvade rättigheter, löner), till exempel att man ofta inte kan överföra pensionsrättigheter från en medlemsstat till en annan, att det oftast inte går att göra skatteavdrag för inbetalningar till pensionsinstitut i andra medlemsstater än den där man bor, att systemen för arbetslöshetsersättning ibland gör de arbetslösa mindre benägna att söka arbete, att sjukförsäkringsrättigheter för det mesta inte går att överföra från en medlemsstat till en annan och att lönenivån för ett och samma yrke kan variera kraftigt mellan medlemsstaterna.

Kompetens och behörighet: det finns brister när det gäller erkännandet av examina och andra bevis om yrkesbehörighet som utfärdats i en annan medlemsstat eller utanför EU.

Bristande information om lediga tjänster, möjligheter till utbildning, löner, arbetsvillkor och lagstadgade rättigheter, liksom om betydelsefulla frågor vid sidan av själva arbetet som exempelvis boende och skolsystem.

Hinder på den inre marknaden, i synnerhet det förhållandet att den inre marknaden för tjänster är så fragmenterad.

7. I meddelandet finns också en översiktlig genomgång av gemenskapens **åtgärder sedan 1997** för att underlätta och främja rörligheten, bland annat inrättandet av en högnivågrupp för förbättring av rörligheten bland forskare och de olika åtgärder med syftet att främja rörligheten bland forskare som vidtagits inom ramprogrammet för 2002–2006.
8. Många av dessa åtgärder har emellertid ännu inte antagits av rådet och parlamentet – ett exempel är kommissionens olika förslag med syftet att ge arbetslösa möjlighet att söka arbete i en annan medlemsstat utan att förlora rätten till arbetslöshetsersättning i hemlandet. I meddelandet uppmanar kommissionen enträget rådet och parlamentet att snabbt behandla de ännu inte antagna förslag som skulle bidra till att höja arbetstagarnas kompetens och öka deras rörlighet, exempelvis förslaget till rådets och parlamentets rekommendation om fri rörlighet för studenter, praktikanter, unga volontärer, lärare och handledare liksom förslagen om införande av uppehålls- och arbetstillstånd som gäller i hela EU för medborgare i länder utanför unionen.

9. Ett antal **nya åtgärder som bygger på dagens politik är under utarbetande**, bland annat följande:
- Ett antal förslag (år 2002) med syftet att skapa ett mer enhetligt, överblickbart och flexibelt system för erkännande av yrkesbehörighet.
 - En handlingsplan på området livslångt lärande.
 - Åtgärder för att göra det lättare att utbyta information om metoder som visat sig vara framgångsrika i de olika medlemsstaternas utbildningssystem.
 - Ett förslag (år 2001) med syftet att göra det lättare att överföra tilläggs pensioner mellan länder.
 - En strategi (år 2001) i fråga om rörlighet bland forskare.
 - En studie (år 2001) av om det är möjligt att i samarbete med nationella och lokala myndigheter skapa en samlad webbplats med fullständig information om rörlighet inom EU.
 - En informationskampanj på temat rörlighet som utnyttjar redan befintliga verktyg, exempelvis Eures-nätverket.
10. Slutligen tillkännager kommissionen i meddelandet att en **högnivågrupp för kompetens och rörlighet** kommer att tillsättas i april 2001 med uppgiften att ta reda på vilka de nya europeiska arbetsmarknadernas mest utmärkande drag är och vad som lägger hinder i vägen för dessa arbetsmarknaders fortsatta utveckling (särskilt med anknytning till kompetens och rörlighet). Gruppen skall lämna en rapport till kommissionen senast i december 2001. Kommissionen kommer att lägga fram en **handlingsplan** för Europeiska rådets möte våren 2002 som ”kommer att innehålla förslag till ytterligare ett antal politiska initiativ och rekommendationer för att säkerställa att de nya europeiska arbetsmarknaderna är öppna och tillgängliga för alla senast år 2005.”

KOMMENTAR

11. Kommissionen har noterat vilka stora hinder som fortfarande finns för rörligheten inom EU. En låg rörlighet är en helt naturlig konsekvens av dessa hinder. EU-institutionerna själva föregår inte med något gott exempel i det här sammanhanget. Det vore rimligt att tro att institutionerna i högre grad än andra arbetsgivare skulle se till att deras anställningsvillkor och personalpolitik underlättade rörlighet över nationsgränserna. Detta är dock inte fallet: exempelvis är det bara i ett fåtal fall som pensionsrättigheter förvärvade i annan tjänst kan överföras till pensionssystemet för EU-anställda, och tjänsteföreskrifterna gör det i praktiken svårt för de EU-anställdas medföljande partner att börja arbeta i Belgien eller Luxemburg.
12. De främsta hindren för rörligheten är språkliga, kulturella och sociala. Medlemsstaterna är ovilliga att göra politiskt känsliga ändringar i sina system för beskattning, socialförsäkring, pensioner, sjukvård, arbetsrätt och utbildning – själva kärnan av subsidiariteten – för att skapa större möjligheter till rörlighet som ändå bara mycket få av deras medborgare någonsin kommer att utnyttja. Dessutom finns det en tydlig oro i vissa medlemsstater för att rörligheten kan komma att bli alltför stor, något som inte minst framgår av kraven på att det i samband med nästa utvidgning av EU skall finnas en övergångsperiod då de nya medlemsstaternas medborgare har begränsade möjligheter att arbeta i andra medlemsstater. Kommissionen gör bäst i att ta hänsyn till dessa

omständigheter och se till att de åtgärder den efterlyser är realistiska och rimligt omfattande och inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

13. Det brukar hävdas att den kulturella och språkliga mångfalden är en av Europas starka sidor. Om detta stämmer, är det då inte rimligt att européerna sätter ett högt värde på sina språk och kulturer och därför inte vill avstå från dem? Mer konkret är det tänkbart att en stor kulturell och språklig mångfald i viss mån står i motsatsförhållande till en hög grad av rörlighet.
14. Det är lämpligt att vidta åtgärder på ett antal allmänna områden där kulturutskottet är behörigt:
 - Information om medborgarnas rätt till fri rörlighet och om de sysselsättningsmöjligheter som rörligheten kan ge
 - Kunskaper i andra gemenskapsspråk än modersmålet (modersmålen)
 - Livslångt lärande och kontinuerlig kompetensutveckling, särskilt inom informations- och kommunikationsteknik
 - Utbildningssystemens jämförbarhet
 - Ömsesidigt erkännande av akademiska examina
15. Slutligen har kommissionen meddelat sin avsikt att lägga fram ett förslag till handlingsplan för Europeiska rådets möte våren 2002 med förslag till ”ytterligare ett antal politiska initiativ och rekommendationer”. Eftersom gemenskapsresurser otvivelaktigt kommer att användas för att bistå medlemsstaternas strävanden att handla i enlighet med dessa förslag till politiska initiativ, vore det inte mer lämpligt – och mer överblickbart – om dessa förslag redovisades i form av en eller flera rekommendationer?

SLUTSATSER

Utskottet för kultur, ungdomsfrågor, utbildning, medier och idrott uppmanar utskottet för sysselsättning och socialfrågor att som ansvarigt utskott infoga följande i sitt resolutionsförslag:

- A. Det råder brist på kunskap och information om de rättigheter och möjligheter som är knutna till den fria rörligheten.
- B. Att förbättra medborgarnas kunskaper i andra gemenskapsspråk än deras modersmål är ett oundgängligt steg på vägen mot en mer integrerad europeisk arbetsmarknad.
- C. Det förhållandet att EU:s befolkning blir allt äldre gör att rörligheten måste omfatta alla åldersgrupper.
- D. Om EU skall kunna bli ”världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi, med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt med fler och bättre arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning” måste fler européer skaffa sig kompetens inom ny informations- och kommunikationsteknik.
- E. Ett utbyte av information om framgångsrika metoder skulle bidra till att förbättra utbildningssystemen i medlemsstaterna.

- F. Det finns brister i den gemenskapslagstiftning som gäller erkännande av akademiska examina och andra bevis om formell yrkesbehörighet, och underlåtenhet att erkänna sådana bevis medför i praktiken att migrerande arbetstagare diskrimineras.
- G. Vissa av hindren för arbetstagarnas fria rörlighet härrör från brister i medlemsstaternas tillämpning av gemenskapslagstiftningen, något som tydligt framgår av många av de framställningar som parlamentet har erhållit.
- H. EU-institutionerna borde själva föregå med gott exempel när det gäller att undanröja hindren för rörlighet över nationsgränserna.
1. Parlamentet uppmanar kommissionen dels att utarbeta sammanfattningar av den gällande gemenskapslagstiftningen på områdena fri rörlighet, uppehållsrätt och ömsesidigt erkännande av akademiska examina och andra bevis om yrkesbehörighet, dels att genom sin informationskampanj se till att så många som möjligt får ta del av dessa sammanfattningar,
 2. välkomnar kommissionens förslag om att det europeiska nätverket för arbetsförmedlingar (Eures) skall ses över och uppmanar medlemsstaterna att se till att de organ för yrkesvägledning som får stöd av dem har förmåga att ge sina klienter råd om karriärmöjligheter i andra medlemsstater,
 3. upprepar än en gång sin uppfattning att medlemsstaterna på egen hand bör sätta upp som långsiktigt mål att alla som går ut skolan skall ha goda kunskaper i två gemenskapsspråk utöver sitt eller sina modersmål, varvid ett lämpligt steg på vägen mot detta mål vore att kräva goda kunskaper i ett gemenskapsspråk utöver modersmålet eller modersmålen för allmän behörighet till all högskoleutbildning,
 4. välkomnar att kommissionen har åtagit sig att lägga fram en handlingsplan för livslångt lärande och kontinuerlig kompetensutveckling,
 5. välkomnar kommissionens handlingsplan för e-lärande, som är avsedd dels att hjälpa europeiska skolor och andra utbildningsinrättningar att anpassa sig till den nya informations- och kommunikationstekniken, dels att ge fler människor tillgång till den tekniken,
 6. välkomnar att rådet har antagit kommissionens rapport ”Konkreta framtidsmål för utbildningssystemen” och att medlemsstaterna har åtagit sig att genom ”öppen samordning” utbyta information om metoder som visat sig vara framgångsrika när det gäller att reformera utbildningssystem,
 7. uppmanar kommissionen att på ett mer kraftfullt sätt säkerställa efterlevnaden av de befintliga gemenskapsreglerna om ömsesidigt erkännande av behörighetsbevis, nämligen genom att snabbare väcka talan i förstainstansrätten och domstolen i fall där de offentliga myndigheterna i medlemsstaterna upprepade gånger bryter mot dessa regler,
 8. välkomnar rådets handlingsplan för rörlighet, som innehåller förslag om att avlägsna hinder för rörlighet, och att rådet har för avsikt att prioritera den,
 9. välkomnar kommissionens avsikt att lägga fram förslag med syftet att skapa ett mer

överblickbart system för ömsesidigt erkännande av akademiska examina och andra bevis om yrkesbehörighet,

10. välkomnar initiativet att inrätta en arbetsgrupp för att genomföra programmen i samband med rekommendationen om rörlighet inom gemenskapen för studerande, praktikanter, unga volontärer samt lärare och handledare,
11. uppmanar kommissionen att föregå med gott exempel genom att ändra anställnings- och lönevillkoren för tjänstemän och övriga anställda vid EU-institutionerna så att det exempelvis blir lättare att överföra pensionsrättigheter som förvärvats under tidigare anställningar till gemenskapens pensionssystem,
12. uppmanar kommissionen att ge arbetsgruppen, som inrättats för att undersöka de nya europeiska arbetsmarknadernas drivkrafter och utmärkande drag, i uppdrag att lägga fram ett antal politiska initiativ för att garantera att dessa marknader är öppna för alla,
13. uppmanar kommissionen att lägga fram sina förslag till ”ytterligare ett antal politiska initiativ och rekommendationer” i form av en eller flera rekommendationer snarare än i form av en handlingsplan.